

PENSIUNEA AGROTURISTICĂ – PREZENT ȘI PERSPECTIVE, ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

AGROTURISTIC GUESTHOUSE – PRESENT AND FUTURE IN THE CONTEXT OF THE ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

C-tin POPA

Pensiunea Agroturistică „Montana“, Slănic Moldova, jud. Bacău

Abstract: Agrotourism as a particular form of rural tourism has very favourable conditions of development in Romania.

Taking different forms of development but especially the agrotouristic guesthouses, agrotourism will have to correspond to the service quality exigencies as well as to the impact upon the environment – criteria which have been imposed by the European Union.

The paper is a swat study about an agrotouristic guesthouse situated in the mountain region of Bacău County. It refers to its strategy of integration in the agrotouristic circuit of the European Union

România dispune de importante resurse pentru dezvoltarea turismului și agroturismului. În primul rând, pe arealul țării se găsește un relief de mare varietate și alternanță. De asemenea, spațiul rural care deține ponderea în dezvoltarea turismului rural și agroturismului este un areal în mare parte pur, nealterat de elementele urbanistice și moderniste, prezente în majoritatea țărilor vest-europene. În plus, se caracterizează prin existența numeroaselor monumente istorice, de artă, religioase, toate valoroase, unele cu caracter de unicat.

Dintre diferitele tipuri de turism, agroturismul a căpătat, în ultimii ani, o dezvoltare deosebită datorită valențelor speciale pe care le oferă pentru petrecerea timpului liber și pentru sănătate.

În acest context, autorul care dispune de o experiență de peste zece ani în oferirea serviciilor agroturistice, fiind proprietarul unei locații de un asemenea profil, și-a propus să facă o analiză a situației prezente a agroturismului, atât la nivel național, cât și local, într-o zonă cu un potențial ridicat privind practicarea agroturismului, cum est zona montană a județului Bacău, cu scopul identificării liniilor strategice privind dezvoltarea viitoare a agroturismului, în perspectiva integrării României în Uniunea Europeană.

MATERIAL ȘI METODĂ

Pentru efectuarea studiului, s-a apelat, în primul rând, la datele statistice oficiale din domeniul agroturismului existente la nivel național, județean și local. De asemenea, s-au efectuat investigații proprii, inclusiv prin prezentarea situației existente într-un număr de 11 pensiuni agroturistice din Regiunea Nord-Est, cu o atenție specială asupra pensiunii agroturistice „Montana“ – Slănic Moldova.

În realizarea studiului s-au utilizat mai multe metode: monografia, comparația dar mai ales metoda analizei SWOT menită să identifice: punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările ce caracterizează agroturismul românesc.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În România, datorită condițiilor precare de dezvoltare a turismului rural și agroturismului din ultimele decenii, nu există, în percepția consumatorilor de servicii turistice și agroturistice, o diferențiere clară între cele două concepte, ele confundându-se până la identitate.

Există o diferențiere clară între conținutul turismului rural și agroturismului.

Turismul rural este un concept care cuprinde activitatea turistică organizată și condusă de populația locală rurală și care are la bază o strânsă legătură cu mediul ambiant, natural și uman (2). El prezintă unele trăsături specifice față de noțiunea de turism, în general, care se referă la apropierea de natură, lipsa aglomerației, mediu natural nepoluat, liniște, contacte personale firești, neprotocolare, integrare și comunitate pe perioada sejurului.

De asemenea, printre elementele ce-l caracterizează, mai importante sunt următoarele:

- valorifică resursele turistice rurale locale (naturale, culturale, umane);
- valorifică suprastructura turistică (mijloacele și căile de acces în spațiul rural, pensiunile și alte spații cu destinație turistică, obiceiuri și tradiții rurale, etc.);
- utilizează diverse spații de cazare (hanuri, hoteluri rurale, case de vacanță);
- îmbracă forme variate de sejur, cu spectru larg de motivații.

Turismul rural reprezintă o alternativă la turismul tradițional clasic, desfășurat în stațiuni și centre turistice, o replică la oferta turistică standard de tip industrial.

Agroturismul constituie o formă particulară de turism rural, prezentând un grad de complexitate mai ridicat, cuprinzând atât activitatea turistică propriu-zisă (cazare, pensiune, agrement, etc.) cât și activitatea economică având specific agricol, practică de gazdele turiștilor și, parțial, de însuși turiștii (activități de producție agricolă, de prelucrare a produselor agricole în gospodărie, de comercializare a produselor agricole sau de artizanat etc.).

Față de turismul rural, agroturismul prezintă unele particularități:

- reprezintă o activitate economică ce valorifică excedentul de spațiu de cazare existent în gospodăria țărănească;
- proprietarul desfășoară, de regulă în paralel și activități cu specific agricol (cultivarea plantelor, creșterea animalelor etc.);
- turiștilor li se oferă posibilitatea, în scop de recreere, să participe la activitățile gospodăriei (uscatul fânului, culegerea fructelor, mulsul vacilor, pescuit, prelucrarea produselor agricole, prepararea hranei etc.);

- în multe situații reprezintă o activitate secundară, activitatea agricolă, în gospodăria proprie, rămânând principala ocupație și sursă de venit;
- contribuie la dezvoltarea durabilă a resurselor turistice, menținerea diversității naturale, culturale, etnografice etc.;
- constituie un mijloc de valorificare integrală a spațiului rural, cu potențialul său natural, agricol, economic, turistic, socio-uman.

Alături de alte tipuri de locații pentru practicarea agroturismului, pensiunea agroturistică reprezintă cea mai importantă structură organizatorică, menită să asigure servicii de calitate în acest domeniu.

Pensiunile agroturistice, spre deosebire de pensiunile turistice, pot asigura (în afară de cazare) o parte din alimentația turiștilor, cu produse din producția proprie, fără a exista obligativitatea servirii mesei.

Din datele existente la nivelul întregii țări, existau la nivelul anului 2002 peste 3000 de gospodării aflate sub patronajul ANTREC, asociație care are în subordine peste 31 de filiale.

De asemenea, în afară de ANTREC mai există și alte organizații neguvernamentale: Federația Română pentru dezvoltarea Montană, Asociația „Agroturism Montan“, Asociația „Rural Eco-Tours Agro-Montan“, Fundația Turistică „Agro-Tour“ O.S.R. etc.

Există, în prezent, norme metodologice de clasificare a pensiunilor rurale cu profil agroturistic. Astfel, pensiunile turistice rurale se clasifică în patru grupe, într-o scară de punctaj de 40-150 puncte. Clasificarea se face în flori (margarete). Cel mai scăzut nivel îl au pensiunile care întrunesc 40 de puncte, iar cel mai ridicat, pensiunile cu 150 puncte corespunzător la 5 margarete. Sub nivelul de 40 de puncte, pensiunile pot primi o margaretă sau nu vor avea clasificare.

Analiza unui eșantion de 11 pensiuni agroturistice din Regiunea Nord-Est a determinat următoarea situație (tab. 1).

Din numărul total de pensiuni luate în studiu, trei se găsesc în zona rurală, departe de aglomerările urbane iar 72,8% în ruralul din apropierea orașelor. Prezența pensiunilor în ruralul preorășenesc, pe lângă o serie de dezavantaje, prezintă avantajul practicării turismului de proximitate, de sfârșit de săptămână, când timpul avut la dispoziția turistului este limitat.

Aproape jumătate de pensiuni sunt localizate în zona montană (45,5%), 18,2% în zona premontană și 36,4% în zona colinară și de câmpie înaltă.

De foarte mare importanță pentru atracția turistică este așezarea pensiunii (în apropiere de pădure, apă curgătoare sau lac etc.). Fără excepție, proprietarii acestora au ținut cont de acest criteriu. Aproape trei sferturi din totalul pensiunilor sunt amplasate numai în apropierea atât a pădurii, cât și a unui râu și numai 27,3% au amplasarea în apropierea pădurii. Acestea prezintă o puternică atracție turistică și proprietarii au ținut cont în amplasarea pensiunilor de acest aspect.

Media numărului de camere ce revine unei pensiuni este de 13. Din totalul camerelor, 77.8% sunt echipate cu două paturi și numai 2% au camere „single“.

Un alt aspect analizat se referă la modul de locuire a turiștilor, în aceeași locuință cu proprietarul sau separat. Pentru aproape 64% din pensiuni locuința de

cazare a turiștilor este separată de cea a proprietarului, asigurând un grad de intimitate mai ridicat.

Tabelul 1

Caracteristici ale unor pensiuni agroturistice din zona Nord-Est

Nr. crt.	Specificare	Criteriul de diferențiere	Total -nr.-	din care:			
				zonă rurală		zonă preorașenească*	
				nr.	%	nr.	%
1.	Numărul de pensiuni		11	3	27,2	8	72,8
2.	Zona geografică	montană	5	1	20,0	4	80,0
		premontană	2	1	50,0	1	50,0
		colinară	4	1	20,0	3	80,0
3.	Vecinătatea unor atracții turistice naturale	în apropierea de râu	3	1	33,3	2	66,0
		în apropiere de pădure	-	-	-	-	-
		ambele situații	8	2	33,3	6	66,6
4.	Numărul de camere	single	3	3	100,0	-	-
		cu 2 paturi	113	20	17,7	93	82,3
		cu 3 paturi	31	5	16,1	26	93,9
		apartament	13	-	-	13	100,0
5.	Modul de locuire a turiștilor	în locuință, separat de proprietar	7	1	14,3	6	93,7
		în locuință comună cu proprietarul	4	2	58,0	2	50,0
6.	Gospodărie anexă	grădină, livadă etc.	6	2	33,3	4	66,6
		animale	4	1	25,0	3	75,0
7.	Studiile managerului pensiunii	Superioare	7	2	28,6	5	71,4
		medii	4	1	25,0	3	75,0
8.	Tipul de servicii	cazare	-	-	-	-	-
		Cazare + mic dejun	-	-	-	-	-
		Pensiune completă	4	2	50,0	2	50,0
		Pensiune completă + servicii auxiliare	7	1	14,3	6	85,7
9.	Acces la internet	Da	7	-	-	7	7
		Nu	4	3	75,0	1	25,0
10.	Strategii adoptate	de creștere	5	1	20,0	4	80,0
		de menținere și consolidare	6	2	33,3	4	66,6
		de declin	-	-	-	-	-
11.	Nevoia de perfecționare în domeniu	Da	11	3	27,3	8	72,7
		Nu	-	-	-	-	-

*)Administrativ se află în zona rurală

Toate pensiunile agroturistice, cu o singură excepție, au și gospodărie anexă (90,9%) dar, dintre acestea, majoritatea au numai sector vegetal (grădini de legume, pomi). Cele care dispun de sector animal, cresc în special păsări. Apreciem că dezvoltarea sectorului animal ar mări atât gradul de atractivitate pentru turiști (aceștia sunt atrași de animale și păsări), cât și nivelul eficienței economice, pe ansamblul pensiunii.

În ce privește tipul de servicii, fără excepție toate pensiunile au condiții pentru a asigura pensiune completă, iar dintre acestea, 64% oferă și servicii suplimentare (piscină, săli de fitness, săli cu jocuri etc.).

Pe baza unor investigații de marketing, s-a constatat că turiștii, mai ales segmentul tânăr ca vârstă, doresc servicii de internet. Din totalul pensiunilor, aproape trei sferturi au acces la internet, de aceste servicii beneficiind și managerii pensiunilor pentru comunicare și obținerea de informații utile.

A fost interesant de urmărit gradul de instruire și competență profesională a managerilor.

Datele au arătat că circa 60% dintre manageri au studii superioare (politehnică, economie etc.) dar nici unul dintre ei nu au urmat o facultate cu profil turistic sau economia serviciilor. Aceeași situație privind competența profesională în domeniu se întâlnește și la managerii cu studii preuniversitare. Motivațiile pentru care au pornit afaceri în domeniul agroturismului au fost diverse, dar la toți există pasiunea pentru acest domeniu.

Un alt aspect luat în studiu s-a referit la tipul de strategie adoptat de fiecare agent economic referitor la propria afacere. Datele arată că 54,5% din pensiuni au, în prezent, o strategie de menținere și consolidare a performanțelor pensiunilor iar 45,5% doresc un proces de creștere, de dezvoltare a activității agroturistice. Printre acestea, se numără și pensiunea agroturistică „Montana” – Slănic Moldova.

Fără excepție, toți managerii pensiunilor agroturistice simt nevoia unei perfecționări în domeniul managementului și marketingului agroturistic.

Așa cum s-a arătat la început, o atenție aparte s-a acordat pensiunii agroturistice „Montana” Slănic Moldova.

Managerul acesteia, cât și soția sa, implicată în gestionarea afacerii, au studii superioare, dar nu în specialitatea domeniului, pentru perfecționare în agroturism urmând stagii de instruire postuniversitare. Pensiunea deține puternice atuuri de atracție turistică și agroturistică: dotări și servicii la nivel de patru margarete; pensiunea este amplasată în apropierea râului Slănic și a pădurii, o parte din spațiile de agrement fiind chiar pe malul apei, dispune de un număr de 30 camere, din care 25 cu două paturi, este dotată cu un restaurant, bar, câteva terase și sală de conferințe cu toate dotările necesare; are piscină acoperită, sală de fitness și saună; spații de agrement (discotecă, biliard, etc.); o mică gospodărie anexă cu teren agricol, animale de producție, păsări și animale de agrement.

Pe lângă membrii familiei, există 11 persoane angajate pe bază de contract, asigurând servicii necesare la standarde de calitate ridicate.

Este o afacere de succes care și-a creat un eșantion de clienți fideli, cu un anumit potențial financiar.

La succesul afacerii a contribuit și accesarea unor fonduri europene sau provenite de la Banca Mondială. În acest sens, menționăm faptul că managerii pensiunii au câștigat, prin competiție, patru programe cu finanțare externă fiecare în valoare de peste 50.000 euro.

Recent, pe baza unui program PHARE, la Stațiunea „Montana“, s-a creat Centrul Regional de Resurse în Turism (C.R.C.T.) având ca scop, printre altele, armonizarea politicilor operatorilor de turism prin proiectarea unor strategii de dezvoltare turistică regională coerentă, precum și perfecționarea abilităților în domeniul serviciilor agroturistice.

În studiul întreprins asupra celor 11 pensiuni agroturistice, s-a căutat să se identifice și punctele slabe ale acestora. S-a constatat că majoritatea agenților economici dispun de slabe resurse financiare pentru dezvoltare. De asemenea, toți managerii au semnalat lipsa unei legislații care să sprijine, prin facilități, dezvoltarea agroturismului, existența unei birocrații excesive în relațiile cu organismele guvernamentale, lipsa de abilități și cunoștințe în domeniul agroturismului și mai ales în managementul și marketingul serviciilor agroturistice, precum și în comunicare.

Dintre factorii care inhibă activitatea agroturistică, au fost menționați următorii: starea drumurilor; fiscalitatea excesivă; lipsa de informare, lipsa personalului calificat în servicii turistice, lipsă de abilități în realizarea proiectelor cu finanțare externă etc.

CONCLUZII

1. România dispune de un potențial turistic și agroturistic foarte ridicat, insuficient dezvoltat.

2. Există la nivel național, un trend privind activitatea turistică, prin apariția unui număr însemnat de pensiuni agroturistice, mai ales în zonele cu potențial turistic ridicat (în special în zona montană și premontană).

3. Studiul întreprins a semnalat un ansamblu de factori care inhibă activitatea agroturistică: starea drumurilor, fiscalitatea excesivă, greutatea în obținerea informației economice și turistice, lipsa personalului calificat în servicii turistice și agroturistice etc. Atenuarea sau eliminarea acțiunii negative a acestor factori va determina o creștere a activității agroturistice la nivel național.

4. Există și afaceri de succes în agroturism, un exemplu, în acest sens fiind pensiunea agroturistică „Montana“ Slănic Moldova care, prin servicii diversificate de calitate și prin abilitățile de atragere a unor fonduri comunitare a avut, în permanență, o strategie de dezvoltare, care i-a asigurat performanța economică.

BIBLIOGRAFIE

1. Ciurea I., 1995 – *Strategii privind proiectarea și monitorizarea activităților turistice în zona premontană a județului Bacău*, Lucr. șt., seria Agricultură, Iași.
2. Glăvan V., 2003 – *Turism rural, agroturism, turism durabil, ecoturism*, Editura economică, București.
3. Tacu A.P., Glăvan V., Buciu A., 2001 – *Turismul rural românesc*, Editura Pan-Europe, Iași.